

Suomenlinna 2.9.2012

VTT Arja Alhon puhe Varpu Lindströmin muistotilaisuudessa

"Kun Varpusta tulee ystävä, hän ottaa tulijan perheenjäsenekseen"

Professori Varpu Lindströmin muistotilaisuudessa Suomenlinnassa 2.9.2012 muistopuheen piti Varpun pitkäaikainen ystävä Arja Alho. Hänet tunnetaan pitkäaikaisena kansanedustajana, ministerinä sekä tiedehenkilönä. Arja Alho väitteli vuonna 2004 median ja politiikan välisestä suhteesta (*"Silent democracy, noisy media"*, *Vastapaino* 2004). *Arja Alho toimi vierailijana tutkijana Torontossa Yorkin yliopistossa vuosina 2000–2001.*

Ystävät, Dear Friends,

Tapasin Varpu Lindströmin Kalevala-aiheisessa seminaarissa Lontoossa 1980-luvun puolivälissä. Se oli ystävyyttä ensi silmäyksellä.

Seminaarissa Kalevalan merkitystä oli pohtimassa ”muuan” historioitsija Varpu Torontosta ja ”muuan” nuori kansanedustaja, joka hikoili aiheensa ”Suomalaisten nuorten Kalevala-suhde” kanssa. Kun matkustimme yhdessä takaisin Suomeen – Varpulla oli täysi ohjelma täällä odottamassa – olimme ehtineet puhua toistemme kanssa niin paljon, ettei etäisyys aikaeroineen tulevana vuosina haitannut, eikä syntynyttä ystävyyssidettä vuosikymmenet haalistaneet. Tästä alkoi minun Kanada-suhteeni, joka on yksi elämäni suurimmista iloista. Kanadasuhdettani ei olisi ilman Varpun hienovaraista opastusta ja ohjausta.

Kun Varpusta tulee ystävä, hän ottaa tulijan perheenjäsenekseen, samoin kanadansuomalaisten ja Canadian Friends of Finland -yhteisön jäseneksi.

Tutustuin suomalaiseen kulttuuriin sellaisena kuin se oli menneinä vuosikymmeninä. Vieläkin mietin, mitä lyhyttavarakaupassa oikein on myytävänä. Eri siirtolaissukupolvilla kun on oman aikansa sanasto, jota emme enää tunne. Mutta samalla tutustuin myös moderniin, monikulttuuriseen ja mosaiikkimaiseen yhteiskuntaan, jossa oma äidinkieli ja identiteetti ovat tärkeitä. Toisaalta tässä uudessa yhteiskunnassa samalla on opittava yhteinen kieli ja kulttuuri. Kanadalaisilla on monta identiteettiä, jotka eivät kilpaile toistensa kanssa, vaan täydentävät toisiaan.

Vierailimme Varpun kanssa Parry Soundissa iäkään pariskunnan luona. Tuolloin ymmärsin, miksi Varpu sai kerättyä niin paljon ainutlaatuista aineistoa tutkimuksiinsa kirjeistä, kuvista ja kerrotuista tarinoista alkaen. Hän ei ollut vain ”joku” tutkija ”jostakin” yliopistosta. Hän oli taloon tullut ystävä, joka herätti luottamusta, ja jolle saattoi kertoa kipeitäkin asioita eletystä elämästä. Tuolla kerralla kuulin jännittävän tarinan siitä, miten isäntä oli huttannut muusia. Kesti ainakin tunnin ennen kuin tajusin kyseessä olevan hirvenmetsästysreissun.

Kanadassa on kaikki suurempaa – puut, autot, talot – mutta moni asia on silti tuttua suomalaisille. Pohjoismaisuus ei ole vain luonnossa, vaan myös ihmisten arvoissa ja asenteissa. Varpun myötä olen oppinut myös paljon alkuperäkansoista, heidän luontosuhteestaan ja suhtautumisestaan kanssaihmisiin. Istuimme intiaaninaisten kanssa yhdessä piirissä, jossa valmistauduimme talveen ja muistimme Luoja. Kun kuulee aikansa rummutuksen tasaista ääntä, huomaa, että oman sydän alkaa sykkiä samassa tahdissa. Tästä sydänten yhtäaikaisesta sykkinnästä syntyy voimaannuttava taikapiiri.

Yhteisöt, joissa Varpu toimi, olivat moninaisia. Ne kaikki tarvitsivat energistä varojen kerääjää, organisoijaa ja erilaisten ihmisten yhteensaattajaa. Lahjoituksia ja tukea tarvittiin Suomi-kodille, Finnish Studies-ohjelmalle, stipendeihin yliopistolla ja niin edelleen. Tämä kaikki vaatii antaumuksellista ja pyyteetöntä mieltä, jossa jokainen panee itsensä likoon, ja antaa enemmän kuin ottaa. Juuri sellainen Varpu oli. Kun kuulin Varpun sairastuneen vakavasti, seuraava viesti olikin, että hän oli ryhtynyt keräämään varoja syöpätutkimukselle. Hän ajatteli aina myös muita.

Varpu on myös kääntänyt oman elämäni suuntaa. Kun olin monen yhteensattuman vuoksi aika eksyksissä, Varpu ehdotti, että jatkaisin opiskelujani. Näin Varpun työ Yorkin yliopistolla eri vastuullisissa tehtävissä tuli myös minulle tutuksi. Vietin perheeni kanssa vuoden päivät kampuselämää nais- ja mediatutkimuksen kursseilla, ja sain väitöskirjan päässäni valmiiksi. Paperille teksti ilmestyi muutamaa vuotta myöhemmin.

Arja Koriseva (vas.) lauloi muistotilaisuudessa, Börje Vähämäki oikealla. Kuva: Ismo Söderling.

Miten mukavia viikonloppuja meillä olikaan baseball-otteluista varhaisiin kirpputoriretkiin Beavertonissa, jossa sijaitsee Varpun ja Börjen koti Sointula, Villa Harmony. Koti on aina avoin ja lämmin ystäville sekä satunnaisille kävijöille! Ohjelmassa oli usein koripalloa tai tennistä Börjen kanssa, keskusteluja ja kukkien hoitoa Varpun kanssa, ja tietenkin saunan lämmitystä ja pulahtamista Lake Simcoen kirkkaaseen veteen. Miten hienosti Varpu ja Börje osasivatkaan suhtautua lapsiin. Lapsemme Essi ja Erno olivat aina tasavertaisia keskustelukumppaneita; he saivat kokea aikuisten ystävyyttä ja turvaa pelottavaltakin tuntuvassa uudessa ympäristössä, jossa piti oppia myös uusi kieli.

Nyt muistelemme Varpua, tuota ihmeellistä naista, äitiä, isoäitiä, Börjen rakasta vaimoa ja tutkijaa. Meidän ystäväämme. Surumme on suuri. Mutta surun ohella tulvii mieleen ilo ja kiitollisuus yhteisistä vaiheista ja hetkistä Varpun kanssa. Tuikkivat siniset silmät, joissa oli älyä, kiinnostusta ja intohimoista antaumuksellisuutta asioille, jotka hän koki tärkeiksi, ovat nyt osa muistojen maailmankaikkeutta.

We are here together with sorrow in our hearts. However, this is a moment of joy and gratitude, too.

We have been blessed to know Varpu, this remarkable woman, scientist, mother, grandmother and wife. She will always be a part of our lives. We miss you!

*On monta uskoa päällä maan
ja toinen toista kiittää,
mut laulajilla yks usko on vaan,
elin-iäksi hälle se riittää:
min verran meissä on lempeä,
sen verran meissä on iäistä,
sen verran meistä myös jäljelle jää,
kun päättyvi päivä tää.*

*On this earth are many faiths,
and one supports the other.
The bard alone has but one,
and for him that's quite enough.
As much as there is love in us,
as much we have of eternity,
as much will also then remain,
when the end of our day is here.*

*Eino Leino, Aurinkolaulu
(17. säkeistö, käänös Börje Vähämäki)*